

SCI-FI Č. 3

NEPERIODICKÝ VĚSTNÍK PRO INTERNÍ
POTŘEBU SCI-FI KLUBU PŘI HVĚZDÁRNĚ
V TEPLICÍCH

obsah:

Václav K a j d o š :
N Á D O R

Václav Kajdoš: N Á D O R .

/Povídka z knihy Invaze z vesmíru; knižnice Kontakt, svazek č. 5, vyšlo v roce 1970/.

1.

Skalpel rozčíslna kůži rudou, šířící se brázdu. Mokvala krví a na stěnách se chvěl rosolovitý, citrónově žlutý tuk. Bělost tamponů vsakovala červeň, mulové kuličky se v okamžiku změnilý nacucané prýštící houby a letěly na podlahu. Nůž pronikl svaly a růžově klidnou pobřišnicí.

Na dně propasti se chvěly orgány: bledě prosvítající žaludek s příčnou kresbou naběhlých cév, žlutavé třásnoví předstěry a nad nimi, v horním pólu rány, temně hnědý okraj jater.

„Teď, prosím, ať netlačí...“

Narkotizér ospale přikývl a skryl se pod bílou rouškou, odkud prosvítaly obrysy tváře operované ženy.

Ruka v gumové rukavici vjela do měkkého chaosu tam v hloubi. Pod prsty klouzaly poddajné teplé tkáně, ujížděly stranou, ale prsty hmataly dál do tmy, do bludiště, kde číhal vrah. Ano, je tu – tuhý, jakoby chrupavčitý hrbol, kluzký, ale neústupný. Prsty o objížděly pozorně válec, ve který se změnil trychtýř žaludku, prozkoumaly tuhé hrbolaté mosty, které jej spojovaly se spodní plochou jater. Ruka vjížděla dál a dál a všude se setkávala se zkázou. Vločkovití poslové smrti lpěly na stěnách pobřišnice, na předstěře a měkký, bublinovitě nafouklých střevech, byly všude ...

„Zavřeme to, nemá to, cenu.“ řekl operatér a ustoupil na chvíli asistentovi, jehož ruka procházela stejnou cestou.

„Nemá, “ řekl. Pojednou se zarazil. „Počkej, “ vydechl. „Podívej se tam ještě jednou...“

Operatér se zamračil. „S tím se nedá nic dělat.“

„Je to hned tady v pravo dole – sakra, “ zaklel asistent a pomalu, pomaloučku, vytahval pěst z rány.

„Podívej se.“

Všichni zbystřeli, i ospalý narkotizér se vyštrachal ze své jeskyně za hlavou nemocné a instrumentářka se zvědavě nahnula přes stolek s nástroji. Na asistentově dlani ležel oválný kousek růžové hmoty. V přímém světle reflektoru při okrajích šedě opaleskoval,

2.

ale jinak byl růžovoučký a hladký, jako právě snesené vejce.

„Zůstalo mi to v ruce," řekl omluvně.

Operatér vzal široký hák a odsunul horní okraj rány. Pod pravým žeberním obloukem, kam zasahovaly tuhé jazyky smrti až k játrům, se ukázala mělká oválná jamka. Její dno přesně odpovídalo kousku, který držel druhý lékař v ruce, ale nekrvácelo.

„To jsem blázen," zabručel operatér.

Dno oválné jamky bylo pokryto jemňoučkým pavučinovitým vlákněním. Jen obtížně se to dalo setřít tamponem.

„Jako podhoudí, že?" řekl narkotizér.

„Vezmeme to na histologii," řekl operatér, když se přesvědčil, že jinak je břicho čisté.

Hodiny ukazovaly čtrnáct třicet.

II.

„Jste přece ještě pašák, dědo," řekl lékař. „A nechcete umřít."

„No to jistě ne."

„No tak nám to podepište a máte pokoj."

Dědovi to zacukalo ve tváři, šedými očky na okamžik utkvěl na formuláři a pak se zadíval na znetvořenou ruku. Ležela mu na stehně, těžká jako náhrobní kámen. Nestvůrně zduřelé prsty vyčnívaly jako špalíky z bochánku zápěstí, a otok se šířil až k lokti, k růžové jizvě právě zhojené rány.

„Tak co, pane Markovec, dáte si říct?"

Děda se prohnal usmál.

„Což o to, jenže jak to mám podepsat, když nehnu prstama?"

Lékař si povzdechl a pohlédl na mladou ženu. Stala u pelesti postele a měla červené oči.

„Ale tatínku, vždyť stačí, když to napíšete levičkou, že, pane doktore?" Lékař přikývl.

„Samozřejmě, tady to podepište a máte pokoj?"

Stařík povzdechl a pokrčil rameny. „Tak to sem tedy dejte," řekl odevzdaně.

Lékař odšrouboval plnicí pero a s úlevou je vsunul do nastavených prstů levičky. Dcera hlasitě vzlykala.

Děda se nahnul nad formulářem a nasadil pero na místo, které mu lékař označil.

Najednou ztuhl. Pomalu vztyčil hlavu, jakoby naslouchal. Oba, lékař i dcera, otočili hlavy ke dveřím, ale nic neslyšeli. Jen známé zvuky, přecházení za dveřmi, tichý hovor pacientů na chodbě, vzdálený řinkot nádobí z kuchyňky.

„Tak copak je, dědo?“ zeptal se lékař, sotva ovládaje netrpělivost. Tohle už trvá týden, na mou věru, nejraději by toho starého vyhodil. Má přece nejvyšší čas – melanom nečeká. „Tak co je vám?“

Starý se k němu otočil, jako kdyby se probouzel z transu. Na očích mu ležela mlha, byly kalné jako podzimní ráno.

„Nedám si vzít tu ruku,“ pronesl zvadlými ústy zřetelně a jasně. Vráska nad nimi se prohloubila. Byla to odhodlaná ústa.

Hodiny nad dveřmi pokoje ukazovaly čtrnáct třicet.

III.

„Musíš bejt rozumnej, Jaroušku...“

Matčin hlas k němu doléhal přes mlhu slz, cítil, jako se mu stahuje hrdlo. Věděl, že to, co po něm chce, je rozumné a v hloubi srdce věděl i to, že nakonec podlehne matčiným slzám a strachu. Vlastnímu strachu, protože ten v něm rostl už měsíc právě tak jako to hrbolaté a necitelné, co mu hlodalo nad kolenem a vysílalo nahoru, do beder, tupé signály bolesti.

„...Před rokem se tě ani nezeptám a podepíšu to sama, ale teď, když už seš plnoletej, musíš podepsat sám...“ Znělo to k němu závojem slz, které ani nestíral.

Snažil se přivyknout myšlence, že už nikdy nepoběží po zeleném trávníku s míčem, který se mu drží u nohy jako skotačivý pes, zatímco se bariéry otřásají povzbuzováním fanoušků. Ne, tohle tedy už nikdy ...

Ale mámo, vždyť vím, co mám dělat, chce říci, ale z hrdla nevychází ani slovo. A dál zní matčin hlas:

„Dělaj prej teďka takový krásný protézy, jako živý jsou, pan doktor mi to povídal. Naučíš se na tom chodit, že se to ani nepozná...“

Vzpomínal si na tu knížku o beznohém ruském letci, který na

dvou protézách i tancoval. Naději však opět přiškrtil strach. Budeš mrzák, mrzák, říkal mu.

„Neměla bych ti to povídat, ale když prej nepodepíšeš, kdoví jestli...”

Nechtěl, aby dopověděla a přerušil ji. Tlak na hrdle povolil.

„Tak dobrá, mámo, vždyť je to jedno.”

V matčiných očích zasvitla naděje.

„Já věděla, že budeš rozumnej, Jaroušku, je to jen pro tvý dobro... Chvíli se hrabala v tašce, nemohla pro slzy najít formulář. Konečně jej položila na stůl a několikrát uhladila drsnou rukou. „To bude táta rád, ten bude rád,” drmolila radostně.

Ale Jaroslav klesl do polštářů, strach zmizel. Zaplavil ho nesmírný klid. Téměř se usmíval, když odsunul papír pevnou rukou.

„Ne, nenechám si vzít tu nohu. Všechno dobře dopadne, maminko.”

Hodiny, na zdi ukazovaly čtrnáct třicet.

IV.

Ze zápisníku doktora Nahodila:

Je hrozné vědět, že strach před směšností je silnější strážce tajmství než všechny zákoníky. Je hrozné vědět, že za to, co tu píší, bych se v nejlepším případě ocítl na psychiatrické klinice.

A ostatně nevím, co by mi pomohlo, kdybych promluvil. Je to jen mezi nimi a mnou, jejich oči se za mnou otáčejí a leží mi v zátylku, kdykoli se otočím...

Píší to ve služebním pokoji a venku je tma. Tma a déšť. Chvílemi se okenní tabulky otřásají jako zmoklý pes. Vždycky sebou trhnu při takové náhlé spršce. A napínám uši. Ale chodba venku je klidné, kdysi, za starých dob, tudy chodívali mniši s rukama sepjatýma růžencem a hlavou plné mlhavé víry, Já nemám ani tu.

Několik desítek let žijeme ve stínu radioaktivních mračen a nějak jsme si přivykli myšlence na hromadnou zkázu. Ale pak se stane, že člověku najednou spadne páska sebeklamu z očí a on vidí, že stojí na břehu propasti. Rád by zavolal na ostatní,

dejte pozor, ale nemůže – hrůza před propastí a strach před výsměchem mu svazuje hlas.

Netušil jsem nic, když jsem před měsícem držel v ruce růžový a měkký kousek tkáně, který náhodný dotek vyloupl z hnízda v žaludeční stěně. Na histologii z ní nebyli moudří. Tvrdili, že jde o tkáň z netypických nervových a svalových buněk, netypických, ale dobře rozlišených, rozhodně tedy ne nádorových. Mechovitá pavučina, která vystýlala dno ložiska, jsou prý výběžky těch nervových buněk. Zároveň se všichni shodovali, že takové buňky nikdo a nikdy v lidském těle neviděl. Byli velice zvědaví, co a jak, ale nechtěli nám věřit, když jsme pověděli pravdu. Pod mikroskopem to byly velké měchýřovité obludy s bublinovitou protoplazmou, ve které plavaly zbytky původních nádorových buněk – tak nám to popsali.

Věděli jsme, že nádory dovedou – a hezky rychle – měnit buněčnou strukturu tkání, ale zároveň nám bylo známo, že se vždycky drží alespoň základních strukturálních typů. Tenhle nádor buňky nezměnil – ten je přímo hltal. Vrtalo nám to hlavou.

Stará paní Pospíšilová, kterou, jsme tehdy operovali, se začala nápadně lepšit. Již druhý den po operaci jsme mohli vysadit infuse. Ten den totiž přiběhla sestra a vzrušeně oznámila, že paní Pospíšilová chce normální stravu. „A tekutou nechce, pane doktore, říká, že na takové blafy není zvědavá.“ Trochu se při tom červenala.

Měl jsem tehdy zrovna nějakou práci a zlobilo mě, že na mne chodí s takovými lapáliemi, když ví, co a jak.

„Tak jí, k čertu, dejte, co chce, tady se stejně nedá nic zkazit,“ řekl jsem nakvašeně.

Paní Pospíšilová byla vdova po důstojníkovi. Drobná stará dáma důstojného chování, velmi statečná a velmi milá. Vždycky jsem měl dojem, že nás prohlédla. „Mě můžete říct pravdu, doktore, já něco snesu,“ říkala. „Děti jsou, chválabohu zaopatřené, tak jim aspoň stará bába nebude překážet.“ Opravdu, měla pro strach uděláno.

Nedalo mi to a šel jsem se na pacientku ještě ten večer podívat.

Seděla polovzpřímeně a četla knihu.

„Řekněte jí, ať toho nechá, pane doktore,“ žádala mě polohlasem její sousedka. Vždyť už je skoro deset. Měla by si odpočinout.“ Z hlasu mluvila starost o společníci v neštěstí, jistě si nechtěla stěžovat.

„Starejte se raději o sebe, ano?“ odsekla stará paní. Sousedka něco zabručela a převrátila se na bok. Překvapil mne ten ostrý tón. A také něco jiného. Stará paní četla knihu a její šestidíoptriové brýle ležely na nočním stolku, nepoužité.

Zakašlal jsem.

„Slyšel jsem, že vám chutná, paní Pospíšilová...“

Odložila knihu a složila ruce na pokrývce. Byly to drobné, pěstěné ruce, ale dnes mi – nevím proč – připoměly drápy. Vypadala dobře. Neobyčejně dobře dokonce. Růžová a svěží. Nápadně růžová a nápadně svěží. Bylo to trochu nepřirozené, ale její narůžovělá pleť, zdůrazněná zdravými ruměnci ve tvářích, které se začaly vyplňovat.

Upřela na mne oči. Nevím proč, ale měl jsem dojem, že se na mne dívá kdosi jiný – kdosi nesmírně starý – ne věkem, ale zkušeností, která jde za obvyklý lidský úděl.

„Žalovali?“ řekla. Bylo to sarkastické a zároveň tím naznačila, že mě prohlédla. Všiml jsem si, že i zbarvení hlasu je jiné, hrubší. Vynutil jsem na tváři úsměv a mávl rukou

„Ale co vás vede. Jsme rádi, že vám chutná. Dal jsem vám předepsat dietu.“

Neřekla nic, odpověděla jen náznakem přikývnutí. Ve tvářích byla opravdu plnější. Řekl jsem jí to, ale neodpověděla, jen se na mne zadívala. Nebylo mi volno pod tím pátravě posměšným pohledem, proto jsem se rychle odporoučel.

Druhý den jsem mluvil s Karlem Náhlovským. Potkal jsem ho v rohu chodby, když se vracel od oběda. Pohyboval se uchvátaně a pod očima měl kruhy.

„Špatně vypadáš,“ řekl jsem.

Vzal mě za ruku a táhl mě za sebou. „Máš chvílku čas?“

Přikývl jsem. Zavedl mě do svého pokoje a uvařil kávu. Zdálo se, že ho něco trápí.

„Co je s tebou?“ zeptal jsem se ho, upíjeje kávu.

Zapálil si cigaretu. „Tu operaci u Popíšílové jsem zbabral.“
Pokrčil jsem rameny. „Cos mohl dělat?“

Uhnul očima a rychle pokračoval, přerušuje řeč chvatnými tahy z cigarety. Překvapovalo to u tak klidného člověka.

„Měl jsem jít dovnitř – rozříznout žaludek. Já vím...“
pokračoval, jako kdyby chtěl předejít nevyřčeným námitkám, „já vím, že se to nedělá, ale v tomhle výjimečném případě to byla povinnost.“

„Ale já nechápu proč?“

„Možná,“ řekl, jako by neslyšel, „že to, co jsem nahmatl, ani nádor nebyl...“

Tohle je tedy vrchol,“ volal jsem, „Byli jsme u toho oba a nikdo mi nevymluví, že to, co jsem viděl a nahmatl...“

„Pardon, jen nahmatl,“ přerušil mě. Chvilí jsme na sebe hleděli beze slova. Začal hovořit pomalu a neúčastně, „Spolehli jsme se na hmat a ten nám taky v první chvíli neřekl, že je v břiše něco neobvyklého, něco takového, jako jsi našel ty...“
Jen náhodou, Karle,“ řekl jsem chvatně.

„Náhodou, ano,“ usmál se. „Ale přesto jsi to našel ty.“ Trpce se zašklebil. „Kdoví, kolik tam toho ještě zůstalo?“

Jako by mě ovinul chlad.

„Nezdá se, že by jí to vadilo,“ poznamenal jsem. „Jí za tři a dnes už chodí jako by se nechumelilo...“

„Když jsem jí dnes ráno vyšetřoval,“ pokračoval Karel, jako by mě neslyšel, „nezjistil jsem ani stopy po nějakém útvaru v břiše,“ dodal. To bylo ovšem překvapující, protože sám jsem paní Pospíšilové těsně před operací nahmatl v nadbřišku hrbolatý, tuhý útvar, velký skoro jako pomeranč. „Zbabral jsem to, zkrátka a dobře,“ řekl.

„Ale já ti nerozumím, stará paní kvete a ty se trápíš...“

Nepatrně se usmál. „To, co jsme vyjmuli, nemá s původním nádorem nic společného. Snad ani s lidským organizmem. Byl jsem za Houškou na biologii a víš, co mi řekl? Že podobné syncitium ze svalových a nervových buněk – jsouli to svalové a nervové buňky – – příroda vůbec nezná...“

„Ještě že Houška zná tak dobře přírodu,“ zabručel jsem, ale on pokračoval.

„A vy jsme při operaci viděli jen povrch, nepodívali jsme se dovnitř žaludku. Víš, jaký já mám dojem?“ zeptal se náhle. „Jako kdyby to, co tam zůstalo – ten nádor požíralo...“

„No dobrá,“ pokusil jsem se o vtip. „Jen do toho. Ať to sežere nádor a ty pak shrábneš Nobelovu cenu. Karle,“ zvolal jsem, „tu babku i tebe ten nádor žere. Tak ji otevřeme znova a budeš mít pokoj.“

Zamyšleně mě pozoroval.

„Mluvil jsem s ní,“ řekl tiše. „Nechce – odmítla stručně a jasně, vysvětlil jsem jí, že by to byla opravná operace a řekl jsem jí, že jsme se ji v tehdejšímu stavu...“

„Před čtyřmi dny,“ šeptl jsem ironicky.

„...neodvážili operovat v tom rozsahu, jak bylo nutné.“

„A ona?“

Karel ztěžka vstal ze židle a přistoupil k oknu. Sáhł do kapsy a zapálil si novou cigaretu od hořícího špačka.

„Řekla mi, abych si hleděl svého. Jak mě slyšíš. A dále, že prý není dobře, když někdo strká nos do věcí, na které nestačí.“

Hvízdнул jsem. „Prosím tě...“

Přikývnul a přitiskl si obě ruce na spánky. „To není všecko. Zakazuje prý si napříště veškeré léčebné výkony, které si ona sama nevyžádá...“

„Zatracená bába, to bych ji ale hnal...“ vyhrkl jsem.

Zadíval se na mne polozamyšleně a poloučastně. Pak sklopil oči.

„Nemohl jsem,“ zašeptal. Bylo mi ho v té chvíli líto.

„Proč?“

„Protože jsem z ní měl strach,“ řekl tiše.

V následujících dnech se paní Pospíšilová zotavila tak, že jí její příbuzní nemohli poznat: čila a pružně se pohybovala chodbami, jako kdyby omládla o dvacet let. Její pohyby sršely silou a zdravím, ale nezdálo se, že by jí to zlepšilo náladu. Na svou sousedku, s níž ležela na pokoji, nepromluvila a ani jiných pacientů si nevšímala.

Jednoho dne jsem ji přistihl, jak něco hází do koše na odpadky na chodbě. Třebaže jsem kráčel potichu a chodba byla poměrně

tmavá, věděla o mně. Bleskem se vzpřímila a čelila mi neproniknutelným pohledem. Obě ruce vězely v kapsách starého županu.

„Copak, že házíte sklo do toho koše?“ zeptal jsem se jí.

Neodpověděla, je se na mě dívala.

Otevřel jsem poklop a tam, docela na dně koše, jsem zahlédl roztráštěné zbytky brýlí. Bylo mi jí líto.

„Promiňte, nevěděl jsem, že se vám rozbili. Máte náhradní?“

„Nepotřebuji náhradní,“ odpověděla. Zvuk jejího hlasu mě zarazil. Nebylo v něm zabarvení, takový jednotvárný, strojový hlas to byl. „Nebudu potřebovat brýle,“ dodala.

„Vy ale máte pohřební řeči,“ předstíral jsem bodrost, ale vyznělo to ploše. „Za pár dní vás pustíme a budete zas jako ryba.“

Její pohled se nezachvěl, utkvíval na mně bez pohnutí.

„Ano,“ řekla. „Budu jako ryba. Nebudu potřebovat brýle.“

Pojednou se její oči zahleděly do dálky, zdálo se, že mne nevnímají, jako bych tu nebyl. „Promiňte, volají mě,“ řekla letmo a odcházela pružným vláčným krokem.

Tohle už nebylo náhodné, tahle žena byla jiná paní Pospíšilová, než kterou jsem znal. Také její dcera si toho všimla. Při poslední návštěvě si mi postěžovala, že se babička ani jednou nepoptala po dětech a že odpovídá jenom ano a ne. Jako kdyby docela ztratila zájem o rodinu. Mladá přitom plakala.

Víte, rakovina dokáže roztodivné kousky. Někdy umí čekat celá léta, než udeří, a jindy zas uhodí rychle a nemilosrdně a v několika týdnech je konec. Proto mě dočasné zlepšení a návrat chuti k jídlu u pacientky nepřekvapovaly. Nakonec ani to ne, že nádor v břiše zmizel. Značně zesílila a útvar se dal hůře hmatat, myslel jsem si.

Více mě překvapilo, jak se změnila duševně.

Řekl jsem, že si nikoho v ústavě nevšimla. To není docela přesné. Protože si našla dva společníky. Trávila s nimi celé hodiny a byli to společníci, jaké bych u ní nikdy nebyl čekal. Starý Makovec a mladý Špína.

Byly to smutné případy.

Starý Makovec byl dvaasedmdesátník, bývalý rolník odněkud od Mladé Boleslavi. Měsíc před přijetím na naši kliniku si utrl velkou bradavici na pravém zápěstí a za týden mu oteklo celé předloktí. Vyděšená dcera ho na radu tamějšího lékaře přivezla přímo k nám, když mu na lokti vyrostly hrbolaté bochánky uzlin.

Věděli jsme, že jde o melanoblastom, ten strašný, rychle rostoucí nádor z pigmentových buněk kůže, a tak jsme dědu přijali – i když k nám spádově nepatřil. Ujal se ho Nekola, protože už dva roky melanoblastomy "sbíral".

Druhý, mladý Špína, byl nedávno vyučený mechanik a zároveň pravá spojka divizního klubu. Ležel u nás se sarkomem pravého stehna. Byl to ještě smutnější případ než starý Makovec – už proto, že byl o tolik mladší. Av tomhle věku nádor vazivových a kostních tkání, jako je sarkom, představuje zápalku, hozenou do sudu s prachem.

Na těch dvou nebylo – nehledě k tragickému předchorobí – nic nápadného. Děda byl typický venkovský morous, moc toho nenamluvil, a když mohl, tak si zapaloval svou smrdutou fajfčičku. A mladý Špína? Nebyl snad přímo chuligán, jak o něm roztrušovala starší generace na oddělení, nutno však přiznat, že způsobem vyjadřování a rámovým vousem okolo brady splňoval značnou část předpokladů. Dříve za ním chodívala parta nápadně oblečených chlapů děvčat a o návštěvních dnech se z pokoje, na kterém ležel, ozýval chechtot a křik. Teď už za ním nechodili.

Ač se tedy Makovec od Špíny lišil jako zákon od prováděcího nařízení, měli přece jen dvě věci společné. Oba totiž odmítli operaci – děda amputaci paže a mládenec dolní končetiny.

A oba se sblížili s paní Pospíšilovou.

Tihle tři se stranili ostatních pacientů. Někdy hrávali kanastu. Lépe řečeno, sedávali u stolečku ve společenské místnosti s kartami v rukách. Ty jim ale nevadily, debatovali o něčem nesmírně vzrušeně a zaujatě. Děda gestikuloval a ježil obočí, mladý

Špína vyvaloval oči a každou chvíli si vjížděl rukama do husté kštice. Když se k nim někdo přiblížil, zmlkli a vyčkávali, až přejde. Bylo to vlastně komické, vypadali jako členové spiklenecké bandy a ostatní na ně vrhali polozvědavé a polopobavené pohledy. Ale oni si toho nevšimli. A mně nepřipadali vůbec komičtí.

Měl jsem službu s Karlem. V nemocnici byl klid, a tak jsem usnul polooblečen, s časopisem na tváři, ve služebním pokoji. Probudil mě pocit, že něco není v pořádku a hned poté zazvonil telefon.

"Pane doktore, prosím vás..." ozval se hlas sestry z mužského oddělení.

"Co je?"

"Mladý Špína se zranil..."

"Co je s ním?" vyhrkl jsem netrpělivě.

"Rozrazil si nohu a nechce se dát ošetřit..."

"Hned tam běžím – zavolejte doktora Náhlovského," a práskl jsem sluchátkem o vidlici.

Podle líčení sestry šel Špína na záchod a v rozespalosti upadl a rozrazil si nemocné stehno o ostrou hranu ústředního topení. Místo aby si dal ránu ošetřit, odbelhal se zpátky na pokoj a teprve odtamtud znepokojení pacienti zavolali sestru. A potom začal bengál. Mládenec zarputile odmítal ošetření a sestra musela zavolat kolegyni a zřízence, a tak ho doslova odnesli na sálek. Bránil se prý jako tygr.

"To bych nikdá neřekl, že ten kluk má takovou sílu," mumlal zřízenec a stíral si pot z čela svalnatým předloktím.

"Ten nám dal."

Nechápal jsem sice, jak mohl ten drobný mladíček vzdorovat jeho mocným svalům, ale neřekl jsem nic.

Na sálku ležel, připoután ke stolu, mladý Špína. Byl klidný. Vytřeštěnýma očima pozoroval strop, ale jinak se nehýbal. Dostal předtím značnou dávku ataraktik a na otázky neodpovídal. Nad pravým kolenem zela velká tržná rána. Právě tam, kde je ten nádor, pomyslel jsem si znepokojeně. Nejlepší by bylo, amputovat hned a bez ptaní. Ale zahnal jsem tu bezbožnou myšlenku.

"Co nám to vyvádíte, mládenče ?" řekl jsem mu.

Otočil po mně oči, ale věděl jsem, že nic nevnímá.

"Ne-ci o-pe-o-vet, ne-ci o-pe-o-vat," blábolil ospale.

"V pořádku," řekl jsem konejšivě a šel se mýt, protože Karel právě přicházel. Myli jsme se, proklínající v duchu neohrabanost toho chuligána, která nás stála nejméně hodinu potřebného spánku.

Tržná rána probíhala napříč téměř přes celou šíři stehna nad kolenem. Nebyla poraněna jen kůže a podkoží, ale i sval. Když jsme čistili ránu a zastavili krvácení, začali jsme revidovat její spodinu. Byla to dobrá příležitost, abychom, se přesvědčili, jak to se Špínovým sarkomem vypadá.

První, co nás překvapilo, byl naprostý nedostatek zánětlivého pochodu, jakým jsou obvykle doprovázeny nádory, které prorůstají do okolí. A tady nic. Koleno mělo jen o málo větší objem, než to druhé, zdravé, zdálo se mi dokonce, že otok, který jsem pozoroval před týdnem, oplaskl a resistance se zmenšila. Nemohl bych na to ovšem přísahat, protože jsem v té době pracoval na ženském oddělení a k mužům se dostával jen příležitostně, o službách. Ale..

Tentokrát to uviděl první Karel.

Jeho krátkozraké oči nervózně zamžikaly. Pohlédly na mne silnými skly a sklopily se. Sledoval jsem jejich pohled.

Tam, kde v hloubi rány tupý konec skalpelu rozhrnoval svaly, lesklo se cosi, bělalo a růžovělo. Ale nebyl to jen malý oválný kousíček, nýbrž celá tkáň. Zmizely svaly, šlachy a kost, pod slabou vrstvou kůže a podkoží zářila duhovou barvou perlorodky ona kompaktní, pružná a měkká tkáň. ... I tady se mi pod prsty chvěla ta rosolovitá, cukající masa nekrvácející, ale nesporně živé hmoty, ve kterou se proměnilo stehno mladého Špíny....

Když jsme se vzpamatovali, vzali jsme kousek na histologické vyšetření, ale sami jsme neměli pochyb. To, co jsme před čtrnácti dny objevili v břiše paní Pospíšilové, rostlo právě tak čile na sarkomu mladého Špíny....

Štěstí, že jsme byli bez instrumentářky - tak jsme o celé té fantastické shodě věděli jen my dva. Zřízenec totiž musel odskočit ke dveřím, do kterých začal kdosi bušit. Rány duněly v divokém

staccatu a odeznívaly do ticha noci.

"Kterej blázen to tu vyvádí, sakra," zavrčel Holeček a hnal se ke dveřím.

Jejich bílý obdélník při okraji zčernal a v té temné škvíře jsme zahlédli nepřírozeně růžový obličej staré paní Pospíšilové, znetvořený zející dutinou úst. Křičela: "Vrazíí, vrazíí !" a její vřeštění pádilo temnými chodbami ještě dlouho poté, co jí uzamkla ústa mohutná Holečkova tlapa a dveře za oběma zapadly.

"Zatracená baba, jak se to dověděla ?" ulevil si Karel, ale já mlčel. Dali jsme se do práce.

Když se zřízenec vrátil, byla rána na Špínově stehně zašitá. Ale i v žlutém světle sálové lampy jsme viděli, že jinochovo stehno má nepřírozeně narůžovělý odstín.

"Hergot, ta mi dala, mrcha," proklínal Holeček. Jeho bílý oblek byl nadranc, krvácel na obou rukách a tváře měl posety tolika stopami po nehtech, že připomínaly tetování maorských náčelníků.

Věděli jsme, koho má na mysli, ale neřekli jsme ani slovo. Vedle ohromujícího nálezu nás zaměstnávaly dvě otázky – předně, kde ta stará paní vzala sílu a pevné, ostré zuby místo svých protéz, a potom, jak se dověděla o Špínově nehodě, když sama ležela na vzdáleném oddělení . . .

Následující dny se změnilly v ošklivý sen. Ne, Špína nám nedělal potíže. Totiž, ta jeho rána. Hojila se téměř před očima a Nekola udiveně pobzukoval, když čtvrtý den odstraňoval stehy. To, co jsme viděli, nám uzamklo ústa, bylo to jaksi naše tajemství. Ale ani mezi sebou jsme událost nekomentovali, bránil nám v tom ostych a obava ze směšnosti a také strach, že bude-li řečeno A, musí být řečeno také B. A to jsme z neznámého důvodu nechtěli.

Stará paní Pospíšilová něřekla nic. Jen jejímoči nás pozorovaly a byly průhledné jako zamrzlá okna.

"Všimli jste si, pánové, onoho růžového zabarvení na obou bělmech pacientky ?" otázal se nás profesor při velké vizitě.

"Nejen to," začal jsem, ale Karel, který stál za starým pánem, po mně blýskl očima, a tak jsem jen rozpačitě odkašlal.

Ale profesor měl pravdu. Pohled těch růžových očí na mně ležel jako závaží. A když jsme šli okolo postele mladého Špíny, pocítil jsem jej znovu. Podivné, jak se ten chlapec změnil. Podivné, ty prastaré oči v mladistvé tváři. Neprozrazovaly nic, a přece jsem měl dojem, jako kdyby věděly všechno.

"Tak co, mládenče, jak se rozhodnete ?" zeptal se ho profesor.

Staré oči na něm spočinuly a v místnosti se rozhostilo tíživé ticho. Měl jsem dojem, jako kdyby ten mládenec tady vážil minulost, přítomnost a budoucnost starého profesora jedním pohledem. A navíc se mi zdálo, že to starý pán ví. Trochu se nahrbil a oči mu pod bílými chumáčky obočí zamžikaly. Zrudl.

"Tak jak to bude ?" vyrazil ostře, pomáhaje si z rozpaků.

"Nebude to nutné," řekl. Mladíkova ústa se sotva pohnula, ale jeho hlas zněl místností jako polnice. Byla v něm jistota, přesahující přesvědčení, ale jeho tón nás nepochopitelně dráždil. Cítil jsem stoupající vlnu hněvivých slov, když jsem viděl, jak neúčastně a lhostejně si měří profesora ty chladné oči toho – toho manekýna, té růžové loutky . . .

Nevím už, co na to odpověděl starý profesor, patrně nějak ironizoval sebestistou odpověď toho kloučka asi tak, jako přecházíme pokrčením ramen bláhové výroky lidí procitajících z narkózy. . .

Horší to bylo s matkou mladého Špíny. Pro tu udřenou ženskou bylo nepochopitelné, jak se její chlapec mění. Byla ovšem ráda, že se zotavuje, že se jeho stav vůčihledně lepší a že se mu vracejí síly a růžoví tváře, to ano, ale . . .

Ale zároveň cítila – tím šestým smyslem matek – že ho jaksi nepozorovaně, ale neodvolatelně ztrácí.

"Víte, já už doopravdy začínám věřit, že je to s ním dobrý," říkala, utírajíc si zarudlé oči. "Ale bojím se . . ."

"To nejde dost dobře dohromady, paní Špínová," řekl jsem jí. "Spíš byste měla mít radost, ne ?"

"No jo, jenže já mám strach."

" Z čehopak ?"

"Bojím se, pane doktor, že ho zavřou do cvokárny."

"Do cvokárny ?" podivil jsem se.

"Jo. Víte, von v poslední době tak divně mluví . . . "

Uvědomil jsem si, že ho byla navštívit po té jeho nehodě, hned ráno, kdy byl ještě chlapec zpola omámen tišivými prostředky.

"To nesmíte tak brát, paní Špínová," konejšil jsem ji."Když má v sobě člověk tolik léků, tak mu to začne někdy mluvit víc, než je třeba."

Upřela na mne ustaraný pohled.

"Víte, vono to ani není v tom. Ten kluk se nikdá dobře neučil a najednou vám ze sebe začne sypat spoustu čísel a takový ty divný názvy, až člověku jde hlava kolem. . . "

"Ale jděte. . . "

"No, já jsem jenom vobyčejná ženská, ale to vím taky, že je jenom jedno slunce a ne dvě – a hnedle bílý a červený k tomu . . . "

"Červený slunce ?" vrtěl jsem hlavou.

"Jo, pořád se po něm sháněl. Jak to prej, povídá, že tu svítí jen takový slabý slunce. Říkám mu dyť je podzim, Jaroušku, jaký by tu mělo bejt jiný sluníčko, že jo . . . jako s malým harantem jsem s ním mluvila, na mou duši. A tu zase von – dyť v tuhle dobu má být na obloze prej i to červený – Ache, Achenar nebo tak nějak mu říkal. . . zkrátka nebyla s ním kloudná řeč. . . "

Nevěděl jsem, co na to říci, ale ona si mne nevšímala a pokračovala v lamentaci.

"A jak to prej, že sou tu takový bledý lidi, povídá. Já na to, no to víš, chlapče, nemocnice. Ale von zase, to maj bejt růžový, všichni maj bejt růžový – div se na mně nerozkřik, parchant jeden . . . "

Utěšil jsem ji poukazem na následky operace a narkózy, ale ona jen potřásla hlavou a když odcházela, plakala.

Vyprávěl jsem to Karlovi, když jsme druhý den nato jeli z nemocnice jeho autem. Neříkal nic. Tu jsem zahlédl, jak na nás někdo mává z chodníku.

Stál tam Nekola.

Byl sychravý den a šedá mračna jako by sestoupila na zemi. Okolo stromů ovíjela hejna ptáků neviditelná klubka. Nekolovy tlusté tváře zbrunátněly.

"No to je dost, že mě taky jednou svezeš v tom svém kadilaku," funěl, usedaje na přední sedadlo.

Po chvíli se ho Karel zeptal jakoby náhodou.

"Tak co, jak pokračuje melanom?"

Už tři týdny se oddělení bavilo Nekolovým zápasem o dědu Makovce. Usměvavý tlouštík mobilizoval všechno dosažitelné dědovo příbuzenstvo, aby mu ho pomohli přemluvit, ale nebylo to nic platné. Uzavíraly se sázky, kdy děda podlehne nebo odejde.

Dočkali jsme se překvapení.

Nekola otočil lesklou tvář k řidiči "Nijak," řekl.

"Jak to, nijak?"

Teď zase Nekola vychutnával účinek překvapení. Pohodlně se rozvalil a posunul myslivecký klobouček do čela.

"Po česku řečeno, proces se zastavil."

Brzdy zaskřípěly, jak na ně Karel prudce šlápl.

". . . hergot, myslel jsem ten melanom a na auťák," bručel tlouštík. Auto stálo u chodníku v aleji vilové čtvrti a pod stromy bylo toho listopadového odpoledne šero. Neviděl jsem Karlovi do tváře.

"Jak to, proces se zastavil, co je to za blbost?" zeptal se.

"Jak to? Tak to," řekl Nekola. Vytáhl zlacené cigaretové pouzdro, otevřel je, nabídl Karlovi i mně, a když jsem odmítl, zaklapl je a stejně pomalu si je zasunul do kapsy. Zapálil sobě i Karlovi, zadýmal a naklonil hlavu dozadu. Nejraději bych ho popadl za ramena a pořádně s ním zacloumal.

"Otok předloktí vymizel a pohyblivost je normální. Žádné

parastezie, ani známky poruchy oběhu. Resistence v místě nádoru sotva hmatná – a byla jako vlašský ořech, páni," dodal.

"Tak ti co nejdřív pláchne," řekl jsem.

Nekola zavrtěl hlavou. "Chyba," řekl, "už o to nestojí." Zvýšil hlas. "Zrovna dnes mě prosil, abychom si ho ještě nechali. . . A vůbec, taxikáři, proč nejedem ?"

Karel znovu nastartoval a zeptal se ho.

"No a. . . a jak si to vysvětluješ ?"

"Jakto, vysvětluješ ?"

"No přece, tak náhlý ústup objektivních příznaků u melanomu ještě nebyl nikým popsán", řekl Karel.

"No právě, tak to popíšu já," zářil teštk4

Vyměnili jsme s Karlem pohledy. Ale Nekola pokračoval:

"Nedovedete si představit, jaký mám od toho osmáctého švic. Bude to, nebude to, dají se řezat, nedají se řezat . . . A teď se ukáže, že ten dědek měl lepší čich než my všichni. . ."

"Od osmnáctého ?" zeptal jsem se.

Vykulil na mne oči.

"No tenkrát mi poprvé dědek odmítnul operaci. A mladej – jak se jmenuje – jo, Špína – taky. Jako kdyby se smluvili. Jo, ale tady už budu doma, jak koukám. . . Tak se mládenci mějte jak chcete."

Karel zastavil u chodníku. "Počkej moment. Nevzpomínáš si náhodou, kdy to bylo ?" zeptal se.

"Kdy to bylo ?" odpovídal Nekola a vraštil čelo. "Počkej, nějak – no ano, někdy odpoledne – už to mám," Napřáhl ruku a oči mu zazářily. "Samozřejmě. Ve dvě jsem přece odešel ze sálu a vy dva jste tam zůstali s tou, no s tou, jak se jmenovala . . ."

"Pospíšilová ?" nadhodil jsem.

"Ano, ano, byla to probatorní laparotomie. Ještě se pamatuju, jak tady Karel říkal, abych klidně vypadl, že na to stačíte sami . . . "

Toho odpoledne jsme nejeli domů. Sotva Nekola zmizel za rohem, prohodil Karel : "Jedeme zpátky . . . "

"Ale na mně čekají doma," pokusil jsem se namítnout, ale nebylo to nic platné. Nepromluvil už ani slova.

V nemocnici měl noční službu Hruška, profesorův zástupce. Když se ujistil, že od něho osobně nic nebudeme chtít, mávl rukou a uklidil se do svého pokoje.

"Dal jsem mu dvojnásobnou dávku, pane doktore, jak jste řekl," prohodil Holeček, uvazuje pacienta ke stolu. Karel přikývl a zřízenec odešel. Myli jsme se a teplá voda stékala na namydlené ruce a odnášela pěnu jako jarní slunce sníh. Širokým skleněným oknem nad umývadly jsme viděli do sálu. Na stole tam ležel děda Makovec.

"Jenom aby z toho nebyl průšvih. Nepodepsal přece revers .."

Karel zavrtěl hlavou. "Jen incize, žádný výkon . . ."

"Ale stejně . . ."

"Tady jde o víc než o byrokratické kličky." Říkal to smrtelně vážně.

Nekola měl pravdu, dědova nemocná ruka se téměř nelišila od zdravé. Otok sešel a v místě, kde si původně strhl bradavici a kde měl být nádor, růžověla měkká jizva. Pacient podřimoval pod silnou dávkou hypnotik a ataraktik, ale věděli jsme od Holečka, že se s ním div neporval, jak se bránil výkonu.

Nůž zajel do tkáně a zastavil se. Ani kapka krve. Neviděl jsem na Karlovy oči nad rouškou, která mu skrývala tvář. Skalpel v jeho ruce se zastavil. Držadlo se chvělo. Přikryl jsem ránu tamponem.

"Sestro, můžete jít, už vás nebudeme potřebovat," řekl jsem instrumentářce. Pokrčila rameny. Sledoval jsem ji pohledem, než za ní zapadly dveře a pak jsem tampon odstranil.

Karel ožil. Skalpelem zajel hlouběji do masa. Na paži udělal několik řezů, až se zastavil v podpažní jamce. Teprve tam totiž vytryskla opravdová lidská krev, po jednotvárné, hladké houbovitě mase, ve kterou se změnilo podkoží, svaly, šlachy, cévy a nervy. Jen kůže byla taková jako dřív, ale to růžové jí prosvítalo. . .

A ta měkká, růžová a nekrvácející masa se podobala jako vejce vejci oválnému kousku tkáně z nádoru paní Pospíšilové a vnitřku stehna mladého Špíny. . .

Seděli jsme v Karlově služebním pokoji, polykali konzervy a zapíjeli je kávou. Zavolaal jsem domů, že se nevrátím a Karel rovněž. Tušil jsem, co asi říká žena, ale bylo mi to jedno.

"Vezmu to pod mikroskop, ale vím předem, co tam bude," řekl Karel.

"Tamto ?"

Přikývl. "Ti tři – Pospíšilová, děda a ten mladý – jsou stále pohromadě. Proč ? Co mají společného stará dáma, venkovský dědek a mladý chuligán ? Vezměme si fakta. Všichni tři onemocněli nádory, každý nádorem jiného druhu. Melanom je přece velice rozdílný od sarkomu a sarkom od karcinomu žaludku. Ale všechny tři nádory se nyní změnily. Představuji si to tak, že byly napadeny něčím, co se zaměřuje na tkáně, které jsou nejméně diferencované, nejméně specializované a které se tedy dají, abych tak řekl, dobře modifikovat. Které jsou to tkáně ?

No samozřejmě že novotvary, protože ty mají dostatek růstové dynamiky a nedostatek jednotného plánu. A to růžové Něco je mění, asimiluje. A nejenom je, šíří se do celého organismu . . . fakt, že ty lidi zachraňuje od smrti, je něčím podružným v celém procesu, rozhodně nikoli jeho cílem."

"A proč se ti lidé duševně mění ?" zeptal jsem se tiše. "Jaký to má smysl ?"

Zamračil se. "Nevím, jen se dohaduji. Na zevnějšku nic nenasvědčuje, že se pod kůží něco děje – jde to patrně pod ní, jako voda, která podemílá břehy. Jakmile to ovládne nádor, je další cesta snadná – kdyby jen přes metastázy, cestou rozsevu – samozřejmě že daleko rychlejší . . . "

"Jenže nádor u Pospíšilové zmizel – a u Makovce taky," namítl jsem.

"Ano, snad, snad je to – do jisté míry – inteligentní."

A ta měkká, růžová a nekrvácející masa se podobala jako vejce vejci oválnému kousku tkáně z nádoru paní Pospíšilové a vnitřku stehna mladého Špíny. . .

Seděli jsme v Karlově služebním pokoji, polykali konzervy a zapíjeli je kávou. Zavolal jsem domů, že se nevrátím a Karel rovněž. Tušil jsem, co asi říká žena, ale bylo mi to jedno.

"Vezmu to pod mikroskop, ale vím předem, co tam bude," řekl Karel.

"Tamto ?"

Přikývl. "Ti tři – Pospíšilová, děda a ten mladý – jsou stále pohromadě. Proč ? Co mají společného stará dáma, venkovský dědek a mladý chuligán ? Vezměme si fakta. Všichni tři onemocněli nádory, každý nádorem jiného druhu. Melanom je přece velice rozdílný od sarkomu a sarkom od karcinomu žaludku. Ale všechny tři nádory se nyní změnily. Představuji si to tak, že byly napadeny něčím, co se zaměřuje na tkáně, které jsou nejméně diferencované, nejméně specializované a které se tedy dají, abych tak řekl, dobře modifikovat. Které jsou to tkáně ?

No samozřejmě že novotvary, protože ty mají dostatek růstové dynamiky a nedostatek jednotného plánu. A to růžové Něco je mění, asimiluje. A nejenom je, šíří se do celého organismu . . . fakt, že ty lidi zachraňuje od smrti, je něčím podružným v celém procesu, rozhodně nikoli jeho cílem."

"A proč se ti lidé duševně mění ?" zeptal jsem se tiše. "Jaký to má smysl ?"

Zamračil se. "Nevím, jen se dohaduji. Na zevnějšku nic nenasvědčuje, že se pod kůží něco děje – jde to patrně pod ní, jako voda, která podemílá břehy. Jakmile to ovládne nádor, je další cesta snadná – kdyby jen přes metastázy, cestou rozsevu – samozřejmě že daleko rychlejší . . . "

"Jenže nádor u Pospíšilové zmizel – a u Makovce taky," namítl jsem.

"Ano, snad, snad je to – do jisté míry – inteligentní."

jsem celou kliniku, i na ostatních odděleních jsem byl. Pokud to šlo, prohlédl jsem si nenápadně všechny nemocné se zhoubnými nádory nebo podezřením na ně.."

" A našel jsi něco ?"

"Zatím ne. Ovšem to není důkaz, že tu nic není. Může to spát po dlouhou dobu jako spóry či jiná forma latentního života. A pak, při sebemenším nárazu zvenčí, se to probudí."

"Takže v případě Pospíšilové . . ."

"Ano, tam možné pomohla operace. . ."

"A teď ?"

Zavrtěl hlavou. "Mlčet a dávat pozor – na sebe a na ně !"

V dalších dnech nedošlo k žádné zvláštní příhodě. A jen my dva s Karlem jsme si všimli, že pleť u Pospíšilové, Makovce a Špíny je o odstín růžovější než u ostatních pacientů. Tváře se jim vyplnily a zároveň nabyly jakési makovité strnulosti. Snad, opakují, že snad – to byl jen náš dojem, protože ostatní nic nepozorovali a přestali těm třem věnovat pozornost. Snad je přestali zajímat, také proto, že se už tak často nescházeli.

To jsem si totiž myslel. Do včerejška.

A včera. . .

Vracel jsem se v noci z ambulance do svého pokoje, mohly být tak tři hodiny po půlnoci. Chodby byly temné, orosené kalnými perličkami nočních lamp nade dveřmi pokojů a na oknech ležela černá noc, jako kdyby se chtěla vtlačit dovnitř. Z dlaždiček stoupal chlad a jen temné dunění a praskot v potrubí ústředního topení rušily ticho.

A tu jsem na konci chodby, ze škvíry dveří od společenské místnosti zahlédl slabé světlo. Bylo to podivné světlo, spíš jako odlesk čehosi, jako fosforescence tlejícího dřeva v nočním lese.

Měl jsem za sebou perný den a v očích mi ležela tíha únavy. Protřel jsem si je.

Ale světlo tu bylo dál, prosvítalo otevřenou skulinou dveří,

magické, trochu namodralé světlo. Kráčel jsem k němu, přitahován a odpuzován nevysvětlitelnou hrůzou, lákán a váben jako tažný pták světlem majáku, jako bezmocný hmyz, otloukající si křídla o rozpálené sklo lampy. . .

Nahlédl jsem dovnitř.

Pokoj byl ponořen do tmy. Jen čtverhranné oko televizoru zářilo bleděmodrým světlem a tři tváře s třemi páry nehybných lesklých očí vytvářely ve tmách bledé kameje. Nehybné a strnulé.

Televize ve tři hodiny v noci ?

Ale nebyla to televize a nebyli to obyčejní diváci. Nad modravou rovinou zářilo modrobílé slunce. Daleko nad obzorem zapadalo druhé, narudlé jako rubín, klesající do vody. Vpravo se tyčily shluky fantastických staveb. . .

Musel jsem se opřít o rám dveří, v hlavě jsem měl kolotoč. Barevná televize – a tady ?

Ti tři mě nevnímali. Jejich pozornost byla upřena na obrazovku, k té podivné krajině.

Pojednou jeden – poznal jsem v něm dědu Makovce – vstal, nahnul se nad televizorem a pak se ozvalo cvaknutí.

Obraz vystřídalo nitro obrovské, bíle opaleskující koule. Byla prázdná, jen uprostřed se tyčila hromada něčeho, co mohlo – ale nemuselo – znamenat surrealistovu představu dalekohledu. U hromady se cosi pohybovalo.

Nedovedu popsat vzhled tohoto stvoření. Snad ještě nějspíš se podobalo obrovské mořské hvězdici a mělo to, růžovou barvu. To vím určitě. Obrisy se ovšem daly určit jen přibližně, protože celý ten tvor – byl-li to tvor – se vlnil jako krajka ve větru. Jediné, co jsem jistě věděl, bylo, že To je živé a že je to inteligentní.

Protože ta hvězdicovitá věc se zachvěla pronikavěji a jakoby nabobtnala a z přístroje se ozvaly kaskády dunivých a syčivých tónů. . .

Tři tváře v modravé skvrně před obrazovkou strnuly a pak jedna -

– mladý Špína – začala hovořit. Odpovídala té růžové skvrně na obrazovce stejnou řečí, jako kdyby se bavila s kamarádem u karet. Maskovitá strnulost obou druhých tváří polevila a jejich oči ztratily temný lesk.

A Věc na obrazovce se chvěla jako růžový aspik, probíhalo po ní jiskření a hromada přístrojů ve středu kulovitého sálu předla a šuměla jako spokojené zvíře.

Bylo toho na mne moc. Odskočil jsem od dveří a pádil chodbou, pryč od té šílené fantasmagorie. Na zátočině chodby jsem se ohlédl. Světlo za dveřmi zmizelo a ve společenské místnosti byla tma.

V noci jsem nespál a celý dnešní den se mi proměnil v můru. Ti tři vědí, že jsem je viděl, jejich oči mi to řekly. Hrozivé, mlčící oči – dědy Makovce, staré paní Pospíšilové a mladého Špíny.

Myslím, že Karel měl pravdu. Myslím si, že ten, kdo přichází neznán a potají, nepřichází v dobrém. Jak jsou naivní ti spisovatelé vědeckofantastických románů, kteří se domnívají, že vyšší civilizace musí přinášet jen dobro. . . Rád bych vás varoval, vás všechny, lidé ! Nejste tu sami, pozorují vás – jako bakterie pod mikroskopem vás pozorují chladné, nehybné prastaré oči – oči tváří, které jsou ještě lidské. Číhají . . .

Tady končí zápisník doktora Nahodila.

Jeho smrt si – jak už to bývá – vysvětlovali různě.

"Byl poslední dobou nějaký divnej," mýnil Nekola, pomrkávaje vyvalenýma očkama.

"Přepracování, to je ono", mýnili jiní. "Každý třetí den noční, to by nevydržel ani kůň."

Ostatní se vyjadřovali v tom smyslu, že snad to v jeho rodinném životě neklapalo tak, jak mělo, a litovali manželku a dvě malé děti, které zanechal.

"To jsou holt takoví," šel hlas lidu. "Navenek vypadá jako spořádaný manžel a potom bác ho, a klidně si skočí z okna."

Byly i narážky na množství lahví od koňaku, které posledních čtrnáct dnů uklízečka vynášela na smetiště. "Jo, jo, alkohol, to je zhouba," mýnila a utárala si oči do cípu zástěry.

Jen jeden člověk tušil pravdu - doktor Karel Náhlovský

Hned toho rána, když se našly pozůstatky doktora Nahodila pod okny chirurgického pavilonu, sebral v jeho rozházeném pokoji deník, přečetl jej a spálil. Tušil sice, co se stalo, ale nemohl ovšem vědět, že to, co zastavilo ruku doktora Nahodila za slovem "číhají", byl zvuk. Prosté zaklepaní na dveře. Řekl: "Dál," a to bylo jeho poslední slovo. V temném rámu otevřených dveří totiž stáli dva muži a jedna žena.

Proces s doktorem Náhlovským vzbudil svého času velkou pozornost a rozbouřil značně veřejné mínění tady i v cizině. Nakonec byl odsouzen na doživotí za úmyslnou a dokonanou vraždu tří beznadějně nemocných.

Mnohým se ten rozsudek zdál mírný, jiní však souhlasili s výrokem soudu, který hovořil o vraždě z milosti - euthanazii.

Ale že to nebyla vražda z milosti, to věděl jenom Karel sám . .

- - - - -